

suvremene metode nastave tih jezika nastoje utjecati na latinski. Pitanje je da li je to svrsishodno jer je cilj naše nastave ipak drugačiji. Učenika treba, naime, osposobiti za pravilno razumijevanje teksta, a ne za govornu komunikaciju. U Italiji se princip »od poznatog k nepoznatom« može primijeniti integrativnim pristupom, što je i zakonom propisano u početnoj fazi učenja. Polazi se od talijanskog i tumači odnos antike i sadašnjosti prvenstveno na jezičnom planu, a zatim na povijesnom i civilizacijskom. Ostaje gotovo nerješiv problem tekstova: da li ih učenicima dati u originalnom obliku i biti svjestan njihove težine ili tekstove preraditi i dopustiti da time izgube svoju ljepotu i stilističku vrijednost. Sve su to pitanja na kojima treba još mnogo raditi i zbog toga autor završava to poglavlje riječima: *docere* zapravo je prije svega *discere* (prema Ciprijanu).

X poglavlje nosi naslov »Gli strumenti« i sadrži sav instrumentarij neophodan za latinsku filologiju. Budući da je uz svako poglavlje dana bogata bibliografija vezana uz određeni problem, ovdje su prikazana opća izdanja: bibliografije, priručnici, enciklopedije, sve vrste rječnika, djela koja obrađuju sinonimiju, frazeologiju i stilistiku, povijesti književnosti, opća djela o rimskoj civilizaciji te najvažniji komentari. Sva ta djela nisu samo nabrojena nego je autor dao i kratak osvrt, tako da je to poglavlje neobično dragocjeno iscrpnošću podataka i njihovom temeljitošću.

Knjiga je opremljena indeksima antičkih autora, imena, latinskih riječi te pojmova i tehničkih termina, a na kraju su autori, budući da je to drugo izdanje, ažurirali bibliografiju i dodali neka objašnjenja.

Ova je knjiga plod velikog znanja i velikog truda njezinih autora. Njihovim najvećim uspjehom smatram osebujan pristup gradivu, jer su uspjeli pružiti, bilo eksplicite bilo u bibliografiji, sve što postoji u dosadašnjim udžbenicima i ujedno iznijeli probleme o kojima nije rečena posljednja riječ. Pokazali su na najbolji mogući način kako se latinska filologija, barem što se jezika tiče, uklapa u tokove suvremene znanosti.

Anuška Nakić

ŽIVI JEZICI, vol. XXIV, br. 3—4

Društvo za strane jezike i književnosti, Beograd, septembar 1982.

Ovaj je broj *Živih jezika* čitav posvećen udžbenicima. Izbor tekstova pokriva razne aspekte udžbeničke problematike te će se za svakoga naći ponešto. Članci bi se mogli grupirati u nekoliko skupina:

1. Pregled i ocjena dosadašnjih proučavanja udžbenika stranih jezika:

— Pera Polovina, »Dokle smo stigli u proučavanju udžbenika stranih jezika«

- »Bibliografija jugoslovenskih radova o udžbenicima stranih jezika do 1981.«
2. Konceptualna pitanja:
 - dr Dušan Jović, »Lingvistička teorija i udžbenici stranih jezika«
 - dr Mila Stojnić, »Predlog za jednu koncepciju udžbenika stranog jezika za osnovnu školu«
 - Miodrag Sibinović, »Udžbenici i priručnici za prevodilačka usmerenja u srednjem usmerenom obrazovanju«
 - Izabela Nedeljković-Konstatinović, »Književnost i udžbenici stranog jezika struke«
 - Aleksandar Perić, »Uslovi i problemi optimalizacije univerzitetskih udžbenika stranih jezika u funkciji struke«
 3. Istraživanja i analize udžbenika:
 - Smiljka Stojanović, »Obrada kategorije posesivnosti u udžbenicima engleskog jezika«
 - mr Marta Banićević, »Priprema leksike za pisanje udžbenika stranog jezika«
 - dr Dušanka Točanac, »Leksika — kriterijum valjanosti udžbenika stranog jezika«
 - mr Biljana Bjegojević-Aksentijević, »Zastupljenost elemenata civilizacije u udžbenicima francuskog jezika za I fazu srednjeg usmerenog obrazovanja«
 4. Pripremanje, izdavanje i valorizacija udžbenika:
 - Svetislav Vuksanović, »O novoj koncepciji rada na pripremanju i izdavanju udžbenika«
 - Draginja Ćirić, »Širenje i unapređivanje izdavačke delatnosti u oblasti stranih jezika«
 5. Priprema nastavnika
 - dr Dragoljub Veličković, »Proučavanje udžbenika kao sastavni deo usavršavanja nastavnika«
 6. Prikazi udžbenika:
 - Grušina L. B. *Soderžanie i struktura učebnika ruskogo jazyka kak inostrannogo* (Veličko Bradić)
 - »Uspešna udžbenička sinteza reči i slike«, O. Milutinović — M. Knežević, *Francuski I*, Likovna komponenta Čedomir Vasić (Darko Tanasković)
 - M. Knežević — O. Milutinović, *Francuski jezik za III razred usmerenog obrazovanja za struke: Delatnosti u oblasti kulture, javnog informisanja, prevodilačku i arhivsko-muzejsku i ugostiteljsko-turističku* (Jadranka Pavlović)
 - »Stručni tekstovi na nemačkom jeziku za drugu fazu usmerenog obrazovanja« (Života Filipović)
 - mr Dimitrije Veselinović, »O nekim sintaksičkim pojmovima« u *Pregledu gramatike ruskog jezika R. F. Poljanca*
 - mr Lj. Matijašević, V. Novaković, mr Lj. Čučuz, *Engleski jezik za III razred usmerenog obrazovanja, opšti deo* (Dimitrije Buntić)

Dok će pojedine članke čitaoci birati prema svom području rada i interesa, članak Pere Polovine »Dokle smo stigli u proučavanju udžbenika« i »Bibliografija jugoslovenskih radova o udžbenicima stranih jezika do 1981.« zanimat će sve one koji se bave stranim jezicima i udžbenicima.

Članak Pere Polovine istovremeno je retrospektiva i tekst programatskog karaktera. Čini se, prema podacima koje iznosi autor, da uza svu pažnju koju udžbeniku posvećuju stručne, prosvjetne, društveno-političke institucije i šira javnost s dosadašnjim proučavanjima udžbenika ne možemo biti zadovoljni. Prema procjeni autora udžbenici su u SR Srbiji predmet znanstvenog istraživanja tek dvadesetak godina (analiza bi vjerojatno pokazala da situacija u drugim sredinama nije bitno različita). U tom periodu istraživanja prolaze kroz nekoliko etapa. Nakon pregleda i ocjene tih faza u razvoju znanstvenog pristupa proučavanju udžbenika Pera Polovina zaključuje: »...Potreban je kapitalan i suštinski preokret u odnosu društvene zajednice prema udžbeniku i nauci o udžbeniku. Isto tako je u samoj toj nauci potreban zaokret od opštih tema (koje bi u adekvatnom obimu ostale prisutne), ka užim temama, a dublje i svestranije obrađenim... Osnovna bi stvar morala biti primenjeno lingvistička istraživanja, a u drugi tek plan bi dolazili oni problemi i pitanja metoda koja ne ističu direktno iz jezičke prirode i svemogućee povezanosti jezika sa svim pojavama u prirodi i društvu.«

Autor u članku spominje knjigu *Udžbenik kao predmet naučnog istraživanja*. Kako će mnogi čitalac nakon ovog članka poželjati da pročita ovu knjigu, bilo bi dobro da je naveden izdavač. Također je, vjerojatno omaškom, na str. 101 ispala bilješka br. 1, a čini se da sadrži zanimljivu informaciju.

»Bibliografija jugoslovenskih radova o udžbenicima stranih jezika do 1981.« (nije naveden autor) obuhvaća knjige, magistarske radove obranjene na Filološkom fakultetu u Beogradu, magistarske radove prijavljene na Filološkom fakultetu u Beogradu, članke objavljene u časopisima i zbirinama, te prikaze udžbenika; ukupno 290 bibliografskih jedinica.

Popis je dragocjena informacija za sve one koji prate ovu problematiku ili stručno i znanstveno rade na ovom području. Željeli bismo napomenuti da će se popis uskoro moći proširiti i novim radovima. Na Postdiplomskom studiju metodike stranih jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, osnovanom 1978. godine, prijavljeno je nekoliko magistarskih radnji iz područja udžbenika.